

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

De toekomst van de goddelozen

En indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen?

1 Petrus 4:18

De rechtvaardige wordt nauwelijks zalig. In onze vorige meditatie hebben we de nadruk gelegd op dat "nauwelijks". Dat wil zeggen: door soms bange strijd en hevige aanvechting heen. Het moet immers door de enge poort heen! O ja, de rechtvaardige wordt zeker zalig. Nee, niet als vrucht van eigen inspanning en volharding. Dan zouden ze er nooit komen. Maar God houdt Zijn kinderen vast in Zijn onbezweken trouw. Hij houdt ze vast en Hij haalt ze thuis. De apostel zegt het zo heerlijk in hoofdstuk 1 vers 5: "Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid!" Hoe heerlijk vast: door de *kracht* Gods bewaard tot de zaligheid! Wie zal dan de rechtvaardigen nog roven het zalige lot, dat hen daarboven wacht bij hun God? Maar van hun eigen kant bezien blijft het "nauwelijks"! Er moet veel strijds gestreden zijn; er moet veel leeds geleden zijn; en veel gebeds gebeden zijn; er moeten heil'ge zeden zijn, zal het straks eeuwige vrede zijn. En indien dan de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal dan de goddeloze en zondaar verschijnen? Goddelozen en zondaren. Wie zijn dat? Wat is een goddeloze naar bijbels begrip? Het woord in de grondtekst duidt aan een mens, die niet weet en ook niet weten wil van een vereren, een ontzag betonen voor Gods hoogte en majesteit. Goddelozen, dat zijn niet alleen die mensen, die uitbreken in gruwelijke zonden en spotten met God en Zijn dienst. Nee, elke mens is

van nature goddeloos, los-van-God. Wij zijn immers vanwege onze val in Adam van God vervreemd. Wij willen niet dat Hij Koning over ons is en wij gaan onze eigen weg. En het woord *zondaar* zegt, dat het doel wordt gemist, omdat wij niet leven naar Gods woord en wet. Wij zijn ont-spoorde mensen. En wij weten wat er gebeurt met een trein die ont-spoort die uit de rails gelopen is. Welnu: onze levens-trein loopt stuk, loopt te pletter door die ontsporing, zodat wij nooit het eindstation des vredes zullen bereiken. Nooit, tenzij Gods almachtige genade ons uithaalt uit onze zelfverwoesting en onze levenstrein weer zet op de rails van Gods inzettingen.

En nu vraagt de apostel: waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen? Hij stelt het als een vraag! Waarom? Weet Petrus op deze vraag dan geen antwoord? O ja, zeker wel!

Maar hij stelt het als een vraag om des te sterker de nadruk te leggen op het ontzettend einde van de goddeloze en zondaar. Waar zal hij verschijnen? Wat zal er van hem terecht komen als hij straks verschijnen moet voor de rechterstoel van Christus. Voor Hem, Die hier zijn Redder wilde zijn, maar Die dan zijn rechter zal zijn?

Waar zal hij dan verschijnen? Het is om te huiveren. Zouden we niet stil worden voor God? Aldaar zal de worm niet sterven en het vuur niet worden uitgeblust. De buitenste duisternis. Onder het hoongelach van de duivelen. De plaats waar wroeging zal zijn en knersing der tanden. Wroeging: o, had ik toch maar... Had ik toch maar de tijd der genade benut. Had ik toch maar acht geslagen op al die bemoeienissen die de Heere met mij heeft gehouden. Had ik toch maar ter harte

genomen die waarschuwingen, die vermaningen, die roepstemmen, die van Godswege tot mij kwamen. Gods verbondsbeloften aan mijn voorhoofd betekend en verzegeld. Zoveel preken beluisterd (misschien ook wel gehouden: ja, dat kan ook!), maar ik heb almaar mijzelf gehandhaafd. Zoveel preken beluisterd en bekritiseerd, te zwaar of te licht bevonden, maar nooit schuldverslagen onder God gebogen met de bede om genade. Het bloed des nieuwen testaments in ongeloof vertreden.

Waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen?

Weten we het al? Weten we waar de reis heengaat? we moeten het toch weten?

Weten we misschien dat we verkeerd zullen aanlanden wanneer het blijft zoals het nu is?

Het is nog genadetijd, en deze dag is nog een genadedag. Heden, zo gij Gods stem hoort: de goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten, en hij bekere zich tot de Heere; zo zal Hij Zich zijner ontfermen; en tot onze God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk!

Waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen? Is het u bang geworden? Moet u belijden: Heere, Uw oordeel over mij kan alleen maar vreselijk wezen. Heere, ik wil mijn misdaan, die U tergen, niet verbergen; ik bedek voor U die niet. Die goddeloze en die zondaar ben ik! Worstel dan voort aan Gods genadetroon. Strijdt voort en houdt aan, en weet het, dat *goddelozen* worden gerechtvaardigd om niet, door het geloof in Christus Jezus.

En door het "nauwelijks" heen zullen allen, die wettig gestreden hebben, zeker zalig worden. En hun eeuwige roem zal zijn:

Mijn God, U zal ik eeuwig loven, omdat Gij het hebt gedaan!

Ds. M. Vlietstra

Van de administratie

We zijn dankbaar voor de vele grote en kleine giften, die we ook deze 14 dagen weer ontvingen bij de betalingen van het abonnementsgeld.

Het was bij elkaar f 10.174,70.

Verder ontvingen we voor de Rehobothschool in Dundas, Canada f 165,- aan giften op onze girorekening en op de bankrekening van de school een gift van f 250,- van de Chr. Geref. Even-Haëzerkerk van Urk. Ook hartelijk dank voor de opgaven van 6 nieuwe abonnees. Bij de voortduur aanbevolen.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2405 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202.

Postbank: 704350.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.

Versijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Van de redactie

Inhoud

Ds. J.P. Boiten schrijft een nabeschuiving over de Generale Synode die in Nunspeet heeft vergaderd. Drs. G.J. van Capellen vervolgt zijn artikelenserie over het boek van John Brown "Christus, de Weg, de Waarheid en het Leven." U treft een tweede artikel aan over de Nieuwe Bijbelvertaling. Ten gunste van het "Fonds Ander Kerkgebouw" zijn in Alphen aan den Rijn

De Nieuwe Bijbelvertaling (2)

We willen in dit artikeltje enige aandacht besteden aan de wijze van 'vertalen' van het boek Handelingen in de Nieuwe Bijbelvertaling. We maken daarbij opnieuw dankbaar gebruik van de inhoud van de brochure "Staat en ziet toe" uitgegeven door de Gereformeerde Bijbelstichting. We kunnen de vinger leggen bij veel dingen die niet meevallen. De invloed van de moderne theologie kan duidelijk worden waargenomen. We willen dit beknopt aantonen door te wijzen op moderne invloeden die we vinden in de Nieuwe Bijbelvertaling (afgekort: NBV).

Invloed van feministische theologie

De zogenaamde feministische theologie ergert zich aan het "mannelijke voorkomen" van de Bijbel. God wordt in de Bijbel getekend als man en als vader. In de tijd van het ontstaan van de Bijbel had de man veel te vertellen. De invloed van de vrouw was duidelijk minder dan die van de man. Men durft zelfs te stellen dat de Bijbel er een vrouw-vijandige visie op na houdt. De feministische theologie wil af van het mannelijk Godsbeeld. Elke heenwijzing naar de dominerende rol van de man moet worden uitgewist. Deze feministische gedachte heeft gevolgen voor het vertalen. Wanneer in de Statenvertaling wordt geschreven over mannen en broeders moet er nu komen te staan mannen en vrouwen, broeders en zusters. Wie kennis neemt van de inhoud van het boek Handelingen in de Nieuwe Bijbelvertaling ziet dat dit inderdaad is gebeurd. Enkele voorbeelden willen wij geven.

Handelingen 1:16 begint in de Statenvertaling aldus: "Mannen broeders." In de Nieuwe Bijbelvertaling staat: "Broeders en zusters."

Handelingen 22:1 begint in de Staten-

vertaling zo: "Mannen broeders en vaders." Dit is in de Nieuwe Bijbelvertaling geworden: "Broeders, zusters, en u leden van het Sanhedrin." In Handelingen 20:32 is in de Nieuwe Bijbelvertaling het woord "broeders" helemaal weggelaten.

AvH

In Handelingen 11:1 staat in de Statenvertaling: "De apostelen nu, en de broeders." In de NBV staat: "De apostelen en gemeenteleden." Op andere plaatsen is het "broederen" uit de Statenvertaling vervangen door gelovigen of leerlingen.

Handelingen 4:4 bijvoorbeeld spreekt in de Statenvertaling over "mannen, de NBV heeft "gelovigen."

De invloed van de feministische theologie blijkt ook uit het feit dat de woorden "God onzer vaders" uit Handelingen 3:13 worden weergegeven met "de God van onze voorouders" terwijl vaststaat dat hier niemand anders dan de zonen van Jakob mee bedoeld zijn.

In Handelingen 3:22 staat in de Statenvertaling "Want Mozes heeft tot de vaders gezegd: De Heere uw God zal u een Profeet verwekken uit uw broederen gelijk mij; Dien zult gij horen in alles wat Hij tot u spreken zal." In de NBV lezen we: "Mozes heeft al gezegd: Een profeet zoals ik zal de Heer uw God uit uw volk doen opstaan; luister naar hem en naar alles wat hij u zal zeggen." Het woord "vaders" is verwijderd uit de tekst.

De Statenvertaling heeft in Handelingen 27:21 "O mannen, men behoort mij wel gehoor gegeven te hebben." De NBV heeft: "Had maar naar mij geluisterd." In Handelingen 27:25 heeft de NBV wel "mannen" gehandhaafd. Uit bovenstaande voorbeelden blijkt duidelijk de invloed van de feministische theologie. De NBV is dus geen theologische waarde vrije

vertaling. Zij laat zich in haar methode van vertalen leiden door hedendaagse feministische opvattingen.

Remonstrantse invloeden

Volgens de Gereformeerde leer (de leer naar Schrift en belijdenis) geeft en werkt God Zelf de bekering. Het is remonstrants om te stellen dat God de kans geeft op bekering en dat het verder van de mens afhangt om van deze mogelijkheid recht gebruik te maken. Wanneer de remonstranten gelijk zouden hebben zou er niemand zalig worden. Als er maar iets van de mens zou moeten zijn om zalig te worden, wordt er immers niemand zalig. Indien er maar een traan of een nagelschrapsel van de mens bij zou moeten zijn, zou niemand zalig worden. Het is zo waar wat de Kerk mag zingen: Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen. Het is niet zo dat de Heere de kans geeft om tot inkeer te komen en dat het vervolgens van de mens afhangt of dit al of niet zal gebeuren. Deze opvatting is een remonstrantse dwaling, die al eeuwen oud is, maar nog niet is uitgestorven. De NBV geeft er blijk van dat zij deze gedachte in ieder geval niet ten volle bestrijdt, ja we mogen wel zeggen dat zij ruimte geeft voor deze gedachte, in ieder geval ruimte geeft aan hen die deze mening aanhangen om ook gebruik te maken van de NBV. Waar vinden wij dit terug in de NBV? Ik denk aan de weergave van Handelingen 11:18b. De Statenvertaling heeft daar: "Zo heeft dan God ook den heidenen de bekering gegeven ten leven!" De NBV heeft: "Dan geeft God dus ook de heidenen de kans om tot inkeer te komen en het nieuwe leven te ontvangen." Het woord "kans" zoeken wij tevergeefs in de grondtekst, de oorspronkelijke Griekse tekst van het Nieuwe Testament. De remonstranten wilden en willen niet veel weten van de verkiezing van eeuwigheid. Ook hieraan komt de NBV tegemoet door in plaats van over verkiezing over uitkiezen te spreken. Wanneer Ananias gezonden wordt tot Saulus zegt de Heere in Handelingen 9:15 (Statenvertaling): "Ga heen, want deze is Mij een uitverkoren vat, om Mijn Naam te dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen Israëls." De NBV heeft: "Ga, want hij is het instrument dat ik gekozen heb om mijn naam uit te dragen onder de volken en heersers en onder al de Israëlieten." In Handelingen 10:41 komen we iets dergelijks tegen. In de Statenvertaling

staat: "die van God tevoren verkoren waren." De NBV heeft: "die daartoe door God waren aangewezen." Meer voorbeelden van een dergelijk wegvvertalen van de verkiezing van eeuwigheid zouden te noemen zijn. Is deze wijze van 'vertalen' niet op zijn minst een tegemoetkomen aan remonstrantse gevoelens? Men houdt blijkbaar in de NBV niet van de uitdrukking "raad Gods." In Handelingen 20:27 staat in de Statenvertaling "ik heb niet achtergehouden, dat ik u niet zou verkondigd hebben al de raad Gods." De NBV heeft: "ik heb mijn uiterste best gedaan om jullie vertrouwd te maken met Gods wil." In Handelingen 13:36 heeft de Statenvertaling "Want David als hij in zijn tijd den raad Gods gediend had, is ontslapen." De NBV heeft: "Wat David betreft, hij is nadat hij de mensen uit zijn eigen tijd had gediend, overeenkomstig Gods wil gestorven." De NBV stelt het zo voor alsof het sterven van David wel naar Gods wil is geweest, maar dat heel zijn leven zich heeft voltrokken naar de wil van God is wegvvertaald.

Door de manier van vertalen wordt ook meer nadruk gelegd op de daad en activiteit van de mens dan op de daad en het wonder Gods in het hart van zondaren en zondaresen. Er ligt meer nadruk op het verstandelijke besluit van de mens dan op het wondergeheimenis van het werk Gods in het hart. Enkele voorbeelden willen we hiervan geven. In Handelingen 5:14 heeft de Statenvertaling "En daar werden er meer en meer toegedaan die den Heere geloofden, menigten beide van mannen en van vrouwen." De NBV

heeft: "Steeds meer mensen gingen in de Heer geloven, een groot aantal mannen, zowel als vrouwen." De oorspronkelijke taal pleit heel duidelijk voor de weergave van de Statenvertaling en niet voor die van de NBV. De NBV vertaalt dus op een wijze waarop de zelfwerkzaamheid van de mens op de voorgrond treedt, terwijl hier taalkundig geen enkele reden toe is. Handelingen 8:12 heeft in de Statenvertaling: "Maar toen zij Filippus geloofden." De NBV heeft: "Maar toen Filippus hen... tot geloof had gebracht." In Handelingen 2:47b heeft de Statenvertaling: "En de Heere deed dagelijks tot de gemeente, die zalig worden." De NBV heeft hier: "De Heer breidde hun aantal dagelijks uit met anderen die zich lieten redden." Waar de Statenvertaling spreekt over "bekering" is dit vervangen in de NBV door "tot inkeer komen/brengen." Zo lezen wij in Handelingen 5:31 in de Statenvertaling "om Israël te geven bekering en vergeving der zonden." De NBV heeft: "om de Israëlieten tot inkeer te brengen en hun zonden te vergeven." In Handelingen 17:30 lezen we in de Statenvertaling: "verkonddigt nu allen mensen alom dat zij zich bekeren." In de NBV lezen we: "maar roept nu overal de mensen op om een nieuw leven te beginnen." Wie bovenstaande op zich heeft laten inwerken kan toch niet ontkennen dat er remonstrantse tendenzen in de NBV zijn terug te vinden. In een volgend artikel hopen we nog wat nader op de weergave van het boek Handelingen in de NBV in te gaan.

Ds. A. van Heteren

Generale Synode van Haarlem-Noord (10).

U had misschien niet verwacht opnieuw een artikel onder dit opschrift aan te treffen. Met de verslaggeving van de vergaderingen van de Generale Synode zijn we immers gekomen tot het sluiten van de synode. Toch willen we nog even terugzien op het verloop en stilstaan bij de betekenis van deze synode. Het is niet eenvoudig om in een verslag precies aan te geven wat er op de synode allemaal gaande was. Wanneer verschillende broeders uit allerlei delen van het land een aantal weken bij elkaar zijn in vergadering, is ook van belang de onderlinge ontmoeting. We spreken elkaar en eten met elkaar. Deze contacten en de wijze

waarop ze verlopen hebben weer hun invloed op het vergaderen met elkaar. Dit is moeilijk op papier weer te geven. Zij die van hun belangstelling blijk gaven, hebben iets van de sfeer op de synode kunnen proeven. De beschikbare ruimte laat niet toe om alle besluiten compleet te vermelden. In de verslaggeving vindt u een summier weergave waar de belangrijkste zaken in zijn vermeld. Inmiddels is het besluitenboekje verschenen. Daarin staan al de besluiten letterlijk afgedrukt. Het is voor ieder nuttig en voor ambtsdragers zeker geboden om daarvan kennis te nemen.

Laat voorop mogen staan dat deze synode veel werk heeft verzet. De agenda van de synode was gevuld met belangrijke onderwerpen. In de commissies is veel goed voorwerk gedaan. Er kon in een goede geest worden vergaderd. Bij verschil van inzicht is intensief getracht elkaar te zoeken. Vele voorbeelden zijn aan te voeren van voorstellen die op deze wijze tot stand zijn gekomen. Ik acht dit een waardevolle zaak. Ieder wordt gedwongen zich rekenschap te geven van zijn standpunt. De voorstellen worden niet tot besluit verheven omdat we het toch met elkaar eens waren. Dat zou ook geen voorbeeld zijn van echte eenheid. Je wordt bewaard voor absolutering van eigen gedachten. Voor de deputaatschappen zijn constructieve besluiten genomen. De deputaatschappen kunnen vooruit met het uitvoeren van de hun opgedragen taak. Dit heeft grote waarde voor de voortgang van het kerkelijke leven. Er is veel in comite vergaderd. Het vergaderen achter gesloten deuren gebeurt als het over personen gaat. Dit geschiedt tot hun bescherming. De financiële zaken en de bezwaarschriften worden ook per definitie in comite behandeld. Zonder in details te treden moet worden gezegd dat bij comitezaken soms groot verschil van mening naar voren kwam.

Deze synode (de 105e van onze kerken sinds de Afscheiding) heeft in 16 zittingen vergaderd. Daarmee is zij een zeer lange synode geworden. De synode van 1953 kende ook zestien zittingen, maar die werden gehouden gedurende zes dagen. De synode van 1989 kon het werk nog in tien zittingen afronden. Negen jaar of drie synodes later zijn er zes dagen meer nodig om de agenda af te werken. Dit heeft ten dele te maken met onze verscheidenheid, die groeit. Meerdere malen moest een commissie zich opnieuw buigen over voorstellen die vanuit de synode werden ingediend. Als de tendens van langer vergaderen zich voortzet, moet overwogen worden of het geen aanbeveling verdient een andere vorm van synodaal vergaderen te kiezen. Het vergaderen vraagt immers heel veel van de afgevaardigden. Een grote hoeveelheid informatie moet worden verwerkt. Daarbij komt de spanning tijdens het vergaderen, en het plaats geven aan gevoelens van onbehagen als de besluitvorming heeft plaats gevonden op een andere wijze dan was gehoopt.

Hoe veel goeds er ook van de synode valt te zeggen, toch heerst er geen blijdschap. De verdeeldheid is duidelijk gebleken en niet minder geworden. Ik denk dat er geen synodelid is die zonder pijn terug denkt aan deze synode. Er zijn besluiten genomen die ingrijpend zijn voor leden van onze kerken persoonlijk. Verwachtingen die men heeft gesteld van deze synode, zijn niet uit gekomen. Grote teleurstelling leeft bij hen die naar hun gevoelens zijn beschadigd in hun persoon of werk.

Daarnaast zijn er beslissingen gevallen over kerkelijke zaken die heel gevoelig liggen. Zulke besluiten zijn niet met vreugde ontvangen, kunnen integendeel met moeite worden verwerkt. Dit komt het kerkelijk samenleven niet ten goede.

Vanuit de pers is inmiddels bekend geworden dat verschillende kerkenraden op de volgende Generale Synode bezwaar aantekenen tegen sommige besluiten. Dit is op zichzelf niet erg. Deze kerkenraden hebben het volste recht in appel te gaan of revisie van besluiten aan te vragen. Dit is kerkordelijk zo vastgelegd. Het geeft echter wel aan dat verschillende besluiten blijkbaar onaanvaardbaar zijn voor deze kerkenraden. Daar ligt een stuk moeite voor het als kerken samenleven met elkaar.

Als we proberen de balans op te maken met betrekking tot bij voorbeeld de oecumene, geeft dit een zeer trieste uitkomst. De synode constateert dat jarenlang door deputaten intensieve besprekingen zijn gevoerd, maar dat dit niet heeft geresulteerd in een bepaalde eenwording. Het uitblijven van zo'n resultaat hangt mede samen met de interne verscheidenheid van de kerken. Niettemin blijft het bijbelse gebod om de eenheid te zoeken, geldig. Op plaatselijk niveau zijn er soms goede interkerkelijke contacten terwijl dit landelijk niet het geval is. Hier ligt een stuk spanning: samenspreking op plaatselijk niveau mag niet geblokkeerd worden, maar ook geen bedreiging vormen voor de eenheid van het kerkverband.

De contacten met het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond zijn beperkt tot het stimuleren van elkaar in het uitdragen van het bijbels-gereformeerd gedachtengoed in ons land. Met elkaar zoeken naar kerkelijke eenheid heeft helaas geen zin.

De Gereformeerde Bond gaat immers,

ondanks kritiek, toch mee in een verenigde kerk die er zal komen als product van het SOW-proces. Op de volgende synode zal een besluit worden genomen over participatie in het COGG. Dit vloeit voort uit het feit dat deelname aan het COGG veel te vrijblijvend is.

Alleen met de Gereformeerde kerken Vrijgemaakt zijn er zinvolle gesprekken. Op een aantal wezenlijke punten zoals de toe-eigening des heils en de gemeentebeschuiving is overeenstemming bereikt. Dat is op zichzelf zeer verblijdend. Bij de vrijgemaakte kerken leven echter vragen over de positie van de samenwerkingsgemeenten, de functionering van het Schriftgezag. Kwesties als liturgie en de manier van samenleven in onze kerken zullen nog aan de orde komen. Er moeten in voorzichtigheid nog heel wat stappen worden gezet. Of een federatie van de vrijgemaakte en onze kerken in het verschiet ligt, valt te betwijfelen. Bovendien is het de vraag of hetgeen op deputatenniveau bereikt kon worden, ook zo leeft in de plaatselijke kerken. Daarnaast zijn er in de vrijgemaakt-gereformeerde kerken ook ontwikkelingen gaande die ons doen vragen wat de koers van deze kerken in de toekomst zal zijn. Ter synode is hierop gewezen.

Ingrijpend is het besluit om de gesprekken met de commissie van de Nederlands Gereformeerde kerken te beëindigen. Zoeken naar kerkelijke eenheid is niet meer nuttig. De regeling in de kerkorde voor het gestalte geven aan eenheid met kerken van gereformeerd belijden, is niet meer van toepassing op de relatie tot de Nederlands Gereformeerde Kerken. Deze beslissingen zijn gegrond op het feit dat er verschillen zijn gebleven m.b.t. de toe-eigening des heils, en dat er bezwaren zijn tegen het Akkoord van Kerkelijk Samenleven in de Nederlands Gereformeerde Kerken. Tevens heeft de Ned. Geref. kerk het diakenambt open gesteld voor de zusters der gemeente. Er is geen reden meer om contact te zoeken met de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Wie had enkele jaren geleden ooit kunnen denken dat een synode tot deze uitspraak zou komen?

Zij die gedurende al die jaren al bezwaren hadden tegen nauwer samenleven met de Nederlands Gereformeerden zullen in dit besluit veel herkennen. De Nederlands Gereformeerde kerken bevinden zich in een ont-

wikkeling die steeds verder afbrengt van het gereformeerd belijden. De confessie wordt meer gezien als een samenvatting van ons antwoord op Gods spreken, dan dat het een weergave is van Gods Woord, met kerkelijk gezag. Als dan de binding aan de belijdenis los wordt, komt er ruimte voor opvattingen die niet overeenkomstig het gereformeerd belijden zijn. Dat is het trieste van deze ontwikkeling. In dit licht gezien is het besluit dat onze synode nam niet te betreuren. We zijn als kerken immers geroepen in gehoorzaamheid aan Schrift en belijdenis onze weg te gaan?

Met de oecumene binnenland is het dus slecht gesteld. Heel de Gereformeerde Gezindte wordt hierdoor geteisterd. Elke kerkgemeenschap tobt met problemen en tegenstellingen binnen eigen muren. Ieder ziet zich voor de taak gesteld om aan de jeugd de rijkdom van de gereformeerde belijdenis over te dragen. De godsdienstige

invloeden die niet volgens of zelfs in strijd zijn met het gereformeerd belijden, nemen zeer toe. Om hiertegen stelling te nemen hebben we elkaar hard nodig. Samenwerking op dit gebied zal mogelijk meer vruchten afwerpen dan samenspreking die gericht is op het komen tot structurele eenheid. Allen die door Gods genade op hetzelfde fundament mogen staan, zijn in wezen een. Misschien worden we door grote nood wel naar elkaar toegedreven.

Het lijkt beter (tijdelijk) af te zien van het zoeken naar (kerkelijke) eenheid. Wat zouden we hebben gewonnen als op elk kerkgebouw hetzelfde naam-bordje zou staan, zonder dat van wezenlijke eenheid sprake is? De Heere geve een ontwaken door Zijn Heilige Geest. Een reveil in het verstaan en beleven van wat gereformeerd is, zou een rijke zegen zijn. Een volgende keer hopen we deze terugblik D.V. nog te vervolgen.

Ds. J.P. Boiten.

John Brown - "Christus, de Weg, de Waarheid en het Leven" (9)

In het vorige artikel is gesteld, dat de ware gelovigen geheiligd worden in Christus. Christus is alles voor Zijn volk! Hij heiligt Zijn volk ook, opdat zij als een reine maagd aan de Vader kunnen worden voorgesteld. Hun heiligmaking is een voorbereiding op de heerlijkmaking. In zichzelf zijn ze niets. Zij kunnen niet één zonde bedwingen. Alleen door de kracht van Christus geschiedt dit. "Zijn opstanding is een pand en verzekering van deze heiligmaking; want gelijk Hij stierf als een openbaar persoon, zo stond Hij ook weder op, als een openbaar persoon; wij zijn met Hem begraven door de doop, opdat gelijk Christus is opgestaan van de doden, door de heerlijkheid des Vaders, wij ook also zouden wandelen in nieuwigheid des levens" (Rom. 6:4).

Door Hem worden de gelovigen de goddelijke natuur deelachtig. Christus is het Die hen door Zijn Geest telkens weer bevochtigt, zodat ze voort kunnen gaan. Hij bevochtigt en besproeit onophoudelijk Zijn hof of wijngaard, zodat Zijn kinderen vruchten van geloof en bekering voortbrengen.

Bovendien heeft Christus de satan, hun aartsvijand overwonnen en heeft zijn werken verbroken. Wat is dat een

troost voor dat aangevochten volk. Als ze door genade op Christus mogen zien, zijn ze verheugd, zelfs in de verdrukkingen. De Heere staat voor Zijn eigen werk in. Hij versterkt en bevestigt Zijn kinderen in de wegen Gods. Dat doet Hij door Zijn Woord, als ook door de bediening van de sacramenten! "De sacramenten worden gegeven om de ziel te versterken en te bevestigen in de wegen Gods", aldus Brown. Zo worden ze telkens bemoedigd in de strijd tegen de zonde. Ja ze worden ook aangemoedigd om zichzelf te reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes.

"Welk een edele grond tot heiligmaking is er in Christus gelegd voor de gelovigen". Ds. Brown heeft in zijn boek twintig (!) redenen genoemd om deze grond tot heiligmaking aan te tonen. Uiteraard kunnen wij al die argumenten niet noemen. Het mag duidelijk zijn, dat John Brown Christus als de geopende fontein ziet. Alleen deze fontein is geopend tegen de zonde en tegen de onreinheid (Zach. 13:1).

Nadat hij uitvoerig beschreven heeft wie Christus is als de edele grond tot heiligmaking, gaat hij de gelovigen aanwijzen hoe zij "Christus en deze

gronden van heiligmaking moeten gebruiken".

Vooraf maakt hij enkele opmerkingen, waarin hij de gelovigen waarschuwt om zich te wachten voor moedeloosheid, voor een zorgeloos verzuim van de middelen, om de Geest uit te blussen en te bedroeven, voor de verwoestende macht van de zonde (zoals zonden tegen licht en geweten in!).

Een enkel citaat moge de bedoeling van John Brown verduidelijken. "De gelovigen dienen zich te wachten voor een zorgeloos verzuim van de middelen, ingesteld tot voortgang in heiligheid (...) hier is te zien, dat de hand des vlijtigen vet maakt, en de akker des luiaards ras met doornen en netelen is begroeid (...) Zij dienen zich evenwel te wachten voor te veel gewicht te hechten aan de middelen en instellingen, alsof zij het werk konden teweeg brengen (...) Zij kunnen niet anders werken, dan naardat de Werkmeester dezelve belooft te gebruiken".

Hieruit blijkt hoe bijbels Ds. Brown dacht. Hij mag met recht een evenwichtig puriteins theoloog genoemd worden. Hij onderschat de middelen niet! Hij spoort ons telkens aan om de genademiddelen te gebruiken. Hij óverschiet de genademiddelen evenmin. Het is God die de wasdom en de zegen geeft. Daar dienen de gelovigen biddend op te wachten! En wel zo, dat zij de hand om te bedelen uitstrekken en de middelen vlijtig waarnemen! Waarbij de ogen verlangend gericht zijn op de Heere alleen.

Ten andere: Het ware nuttig en zeer bevorderlijk voor de ziel. Die in de genade wilde groeien en vorderen in de weg der heiligheid, zo zij leefde in de gestadige overtuiging: 1. Van de noodzakelijkheid van de heiligheid, zonder welke niemand God zien zal. 2. Van hun eigen machteloosheid om ook maar iets goeds te denken als uit zichzelf ("Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelven; maar onze bekwaamheid is uit God"). 3. Van de ongenoegzaamheid van enige menselijke hulp of middelen om de verdorvenheid van ons boze hart te doden. 4. Van de verraderlijkheid en bedrieglijkheid van ons hart. We zijn zo snel geneigd zijwegen in te slaan. Jeremia 17:9 is in dit opzicht een ontdekkende, ontmaskerende tekst. De tekst luidt: "Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen?"

Dit alles, ja nog veel meer, dient ons ervan te overtuigen dat wij zo snel

Christus van Zijn eer beroven in ons streven naar heiligheid. O, dat we in het streven naar heiligheid het rechte doel voor ogen houden. We moeten naar heiligheid staan om de drieënige God te behagen en te verheerlijken. Paulus onderwijst ons hierin als hij zegt: "Voorts dan broeders, wij bidden en vermanen u in den Heere Jezus, gelijk gij van ons ontvangen hebt, hoe gij moet wandelen en Gode behagen, dat gij daarin meer overvloedig wordt" (1 Thess. 4:1).

Wellicht zijn er onder ons die klagen over de geringe voortgang en wasdom in de genade. U bent wellicht jaloers op anderen die krachtig zijn in de Heere! Voor die "geestelijke sukkelars" heeft John Brown een opbeurend woord. Hij wil hen op de goede wijze verder helpen. "Laat hen onderzoeken en beproeven, of hun tekortkomingen en gemis van verwachting, niet veel hieruit voortkomt, dat de zaak niet zo zuiver op Christus is geworpen, als zij wel moest". En als dit zo is, dan dient u te treuren over uw verdorvenheid. Uw verdorvenheid die hierin uitkomt, dat u zich in de strijd begeeft zonder de overste Leidsman. Wel, zeg eens eerlijk, is dat niet hoogmoedig? denken we niet vaak, dat we het zelf wel kunnen? En juist dan blijkt het, dat we tegen onze verdorvenheid niets vermogen. "God acht het somtijds nodig, dat Hij een leeuw van verdorvenheid tegen ons laat uitgaan, opdat wij mogen omzien en des te wakkerder op onze wachttorens staan", aldus Brown. Zo wil de Heere ons te grote zelfvertrouwen breken! Beproof toch of dit niet de reden is dat u teruggevallen bent in uw "oude zonden". Gedraag u voorzichtiger.

Het is echter ook mogelijk dat u wel in de heiligmaking vordert en uzelf meent niet voort te gaan. Misschien denkt u zelfs achterwaarts te gaan. Heel pastoraal merkt John Brown op: "Het is wat anders genade te hebben, en wat anders, te zien dat men groeit in de genade. Velen kunnen hun wasdom in de genade in twijfel trekken, wanneer zelfs hun in twijfel trekken van die wasdom het tegendeel kan doen blijken".

Het is mogelijk dat ware gelovigen vele trappen die zij gevorderd zijn, over het hoofd zien. God kan dit het geschiktst voor hen achten, opdat zij nederig mochten blijven.

Bovendien moet bedacht worden dat hier geen volkomen overwinning behaald wordt. Zeker, het is waar, dat wij de volmaaktheid moeten najagen,

nochtans is hier op aarde geen zonde-loosheid. Paulus roept ná zijn bekering uit: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods? Ik dank God, door Jezus Christus, onzen Heere. Zo dan, ik zelf dien wel met het gemoed de wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde" (Rom. 7:24-26). De ware christen blijft een tweemens! Zelfs de allerheiligsten, zolang zij in dit leven zijn, hebben maar een klein beginsel van de nieuwe gehoorzaamheid (zie antw. 114, H.C.).

Ds. G.J. Capellen

Christelijke Gereformeerde Kerk te Alphen aan den Rijn

Ds. E. Hakvoort, predikant van onze gemeente, heeft een tweetal prekenbundels uitgegeven met elk 6 preken.

Het eerste deel draagt de titel: "De onnutte zeer nuttig gemaakt" en behandelt de korte zendbrief van de apostel Paulus aan Filémon, waar o.a. de verandering beschreven wordt die door waarachtige bekering in het leven van Onesimus plaatsvindt en hoe nu onnutte zondaren zeer nuttig gemaakt kunnen worden door het wederbaren-de werk van God de Heilige Geest.

Het tweede deel draagt als titel: "Immers is God Israël goed". De titel is ontleend aan Psalm 73:1. Duidelijk komt naar voren dat de Heere goed is voor slechte mensen.

Ds. Hakvoort heeft deze boekjes uitgegeven ten gunste van het "Fonds Ander Kerkgebouw". Uit dit fonds wordt de aankoop van het kerkgebouw, waar onze gemeente al weer enkele jaren gebruik van mag maken, gefinancierd. Naar verwachting zal binnenkort de overdracht aan onze gemeente plaatsvinden.

De preken zijn zeer geschikt om in leesdiensten gelezen te worden, niet alleen wat de lengte betreft, maar in het bijzonder qua inhoud. Zowel in de preken over Onesimus, als in de preken over Psalm 73 komen de wegen en gangen, die de Heere met Zijn volk houdt, aan de orde. Ze bevatten rijke geestelijke lessen, ook voor het persoonlijke leven. De kerkenraad van Alphen aan den Rijn wil deze preken-serie dan ook van harte bij u aanbevelen!

De prijs van deze boekjes is f 24,95 per stuk excl. verzendkosten.

De boekjes zijn keurig ingebonden.

Zowel de uitgave als de inhoud van de boekjes zijn de prijs meer dan waard. Wij zijn er van overtuigd dat u van uw aankoop geen spijt zult hebben en de gemeente Alphen aan den Rijn is u er dankbaar voor. U kunt de prekenboekjes bestellen bij: Oud. A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202.

Kerkenraad Chr. Geref. Kerk Alphen aan den Rijn

Themamiddag ReVOKE

Een kind tot (w)elke prijs?

Medische, ethische en emotionele aspecten aangaande vruchtbaarheidsproblemen/een onvervulde kindervens

D.V. zaterdag 17 april 1999

Programma:

Lezing mw. drs. A.C. van Beest, gynaecoloog

Lezing prof. dr. W.H. Velema, emeritus hoogleraar ethiek

Pauze

Lezing mw. A.E. Stolker-v.d. Velden
Forumdiscussie

Aanvang: 13.30 uur

Plaats: Van Lodenstein College, Zuiderinslag 1 te Hoevelaken

Allen die, vanuit welke hoedanigheid dan ook, belangstelling hebben voor het onderwerp worden hiermee van harte uitgenodigd.

ReVOKE:

*Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen*

Zomerschool 1999: "Moslims en het Evangelie"

Van D.V. maandag 21 t/m vrijdag 25 juni 1999 wordt er te Utrecht een vijfdaagse zomerschool gehouden, georganiseerd door de Arabische Wereld Zending en de Stichting Evangelie & Moslims, bedoeld ter toerusting van iedereen die op één of andere manier betrokken (wil) zijn bij getuigenis en dienst onder Moslims. Sprekers hebben ruime ervaring in de omgang met Moslims. Enkelen zijn zelf afkomstig uit de wereld van de Islam. Zij zullen ingaan op onderwerpen als: Bijbel en

Koran, de Islamitische geloofsleer en -praktijk, verhouding Moslims-Christenen, Moslims in Nederland, vormen van getuigenis en dienst onder Moslims. De kosten zijn f 200,- incl. maaltijden en eenvoudige overnachting. Bel 033-4659290 voor opgave en inlichtingen (een folder).

Boekbesprekingen

De Christinnereis

N.a.v. het boek geschreven door dhr. J. de Jager, De Pelgrimsreis deel 2, Bunyans "Christinnereis" verteld voor de jeugd met 73 door Albert Wessels geschilderde taferelen, Uitgeverij de Banier - Utrecht in samenwerking met de John Bunyanstichting te Barneveld, 151 blz., f 47,50. Het gebonden boek dat keurig verzorgd is, is het zeker waard om kennis van te nemen.

Inleidende opmerking

In vergelijking met de Christenreis vinden we in dit boek meer variatie in de leidingen die de Heere met Zijn volk houdt. In het voorwoord lezen wij: "Er is weleens opgemerkt: In de Christenreis wordt de weg en de strijd van Bunyan zelf getekend en in de Christinnereis de verschillende ervaringen van 'gewone' christenen, die hij in zijn pastorale arbeid ontmoette. Vooral de bekommelingen van zwakgelovigen krijgen alle aandacht: denk aan de strijd van Barmhartigheid bij het Poortje; de levensgeschiedenis van Vrezende; de leiding met Kleinmoedig, enz." Dhr. de Jager heeft zich zo dicht mogelijk bij de Engelse tekst gehouden, om de oorspronkelijke bedoeling van de schrijver geen geweld aan te doen. We willen u in dit artikelje een indruk geven van de inhoud van dit boek.

Schuldovertuiging

We lezen op blz. 9 hoe de overtuigingen van Christinne beginnen. "Zij is niet alleen bedroefd over het verlies van haar man, maar nog meer dat zij zijn waarschuwingen en nodigheden in de wind heeft geslagen. Zij heeft om hem gelachen, met zijn tranen gespot. Zij wilde niet leven als haar man. Dit alles komt nu met alle kracht terug in haar gedachten. Zij voelt haar grote schuld. Het is of zij een last op haar geweten heeft. Nu zal ze begrepen hebben, waarom haar man vroeger zuchtte onder het pak op zijn rug!" De waarachtige bekering gaat altijd gepaard met schuldovertuiging. De

bedreven zonden worden voor de aandacht gesteld. Dit is een toetssteen voor ons allen. Weten wij van schuldovertuiging af in ons leven! Is de alwetendheid van God een levende werkelijkheid voor ons geworden? Zijn we gewaar geworden dat de Heere alles heeft gezien wat we gedaan, gesproken en uitgedacht hebben?

Jaloersheid

Iemand die door de Heere overtuigd wordt van zonde en schuld, krijgt het niet alleen benauwd vanwege het bedreven kwaad, maar zo iemand wordt ook jaloers op het leven van Gods kinderen. Dit wordt beschreven op blz. 10. De Heere werkt liefde in het hart van de zondaar. Daarom wordt hij jaloers op het leven van Gods kinderen en op hun eeuwig geluk. Door de liefde trekt de Heere naar Zich toe. Kennen wij die jaloersheid op het leven en het eeuwige geluk van Gods kinderen?

De man met de mesthark

Evenals Christen krijgt Christinne in het huis van Uitlegger onderwijs. Zij krijgt een man te zien die naar beneden kijkt. Hij is bezig met een mesthark. Hij harkt van alles bij elkaar. Dat is het enige waar hij oog voor heeft. Dit betekent dat de mens van nature aardsgezind is. De gevallen mens gaat op in de dingen van beneden. Hij zwoegt en slaapt om op deze aarde van alles bijeen te vergaderen. Alleen de dingen van deze aarde hebben waarde. Gaat uw hart ook nog uit naar de dingen van beneden, de dingen van deze wereld? De man met de mesthark heeft geen oog voor de gouden kroon die hem boven het hoofd wordt gehouden. Hij slaat geen acht op die hemelse kroon. De eeuwige zaligheid heeft voor hem geen waarde. Hij denkt dat het geluk op deze aarde is te vinden. Maar als de dood komt, kun je niets van deze aarde meenemen. Hebben we dat al mogen leren? Toen Christinne deze les ontving bad zij om verlossing van die mesthark. Hebt u dat ook al leren bid-

De hen en haar kuikens

Ook wordt in het huis van Uitlegger een hen en haar kuikens aan Christinne getoond. Als een kuikentje drinkt, heft het zijn kopje op en kijkt naar boven. Hier ligt een rijke les in. Kuikentjes die steeds omhoog kijken als zij een teugje water gedronken hebben, leren ons voor de kleinste gaven en weldaden omhoog te zien. Met de biddag

voor gewas en arbeid in het vooruitzicht een gepaste les. We vinden het vaak zo gewoon dat we elke dag te eten en te drinken hebben. Maar de Heere doet ons dit alles toekomen. Dat we Hem als Schepper en Onderhouder van het leven mogen erkennen, ook door het opgaan naar Gods Huis op de jaarlijkse biddag voor gewas en arbeid. Elke dag komt eten en drinken ons toe van Gods Hand.

Leerzame spreken

Christinne vroeg aan Uitlegger haar nog meer nuttige dingen te leren. Een van de spreken was: "Hij, die in de zonde leeft en denkt dat hij hierna maals gelukkig zal zijn, is net als iemand die onkruid zaait en die tarwe of gerst denkt te maaïen." Nog een spreuk: "Eén lek kan een schip tot zinken brengen." Deze spreuk leert ons dat het vasthouden aan één zonde de mens naar het eeuwige verderf voert. er dient tegen alle zonden gestreden te worden. Een andere leerzame spreuk is deze: "Als iemand goed wil leven, moet hij veel aan zijn laatste dag denken." Kennen wij het gebed van Mozes; Leer ons also onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen?

Vrezende

Over hem wordt geschreven op de blz. 98-104. Deze Vrezende was iemand die de wortel der zaak in zich had, maar hij was daarbij een zeer bekommerde pelgrim. Vrezende was altijd maar bang dat het verkeerd met hem zou uitkomen. Bij iedere moeilijkheid was hij terneergeslagen. Hij struikelde als het ware over ieder stootje. Zo had hij lang bij de poel mistrouwen gelegen. Op een zonnige morgen waagde hij het en kwam erover. Aangekomen bij het poortje trad hij terug en liet anderen voorgaan. Hij zei dat hij het niet waardig was. Uiteindelijk ging hij bevende naar binnen. Hier worden schuchtere kinderen Gods bedoeld die zo bevreesd zijn dat hun werk niet waar is zodat ze eenmaal buitengesloten zullen worden. In hun hart is de oprechte keus door de Heere gewerkt, de wortel der zaak is in hen, maar ze worden zo heen en weer geslingerd door vrees, dat zij het zelf niet geloven kunnen. Als een ander wat vertelt over het werk Gods in de ziel denkt zo'n bekommerde ziel: Dan is het bij mij mis, ik heb mij bedrogen. Maar ze gaan niet terug, want in hun hart leeft de liefde tot de Heere en tot Zijn dienst. Soms vrezen zij het gehele leven. Over wat beleefd is wordt vaak

niet veel gezegd uit vrees dat het niet van de Heere is. Voor de moeilijkheden van de weg is hij niet zo bevreesd, maar hij is bevreesd dat het einde verkeerd zal zijn. Bekommerden stellen zichzelf graag op de laagste plaats, ze hebben geen hoge gedachten van zichzelf. Ze hebben een innerlijke afkeer van de zonde en de ijdelheid. Ze vrezen voor bedrog. Ze zijn bevreesd of het werk in het hart wel echt is. Maar de Heere zorgde aan het einde van de reis dat hij veel gemakkelijker door de rivier kwam dan eens Christen. Een bekommerd kind des Heeren kan sterk vrezen voor de dood, maar de Heere

kan het sterven zo gemakkelijk maken, dat de vrees wordt weggenomen. Vrezende was niet bang voor moeilijkheden, leeuwen of de ijdelheidskermis. Alleen de zonde, de dood en de hel waren verschrikkelijk voor hem. Hij twijfelde eraan of hij ooit in de hemelstad zou worden toegelaten. Christinne en Barmhartigheid herkennen allebei iets van Vrezende bij zichzelf. Iedere ware christen weet wel wat vrees is. Iemand die altijd geloven kan en nooit vreest of het wel waar is, lijkt niet op een ware christen. Ware christenen hebben meer vrees voor de zonde, dan vrees voor de hel. Het zij

tot troost dat de Heere bekommerden gedenkt. De Heere zal met hen zijn ook in het uur van sterven.

Ds. A. van Heteren

W.H. Blaak, Verzamelde geschriften, 238 blz., f. 45,-- Uitgeverij de Groot Goudriaan- Kampen. In deze keurig verzorgde, geïllustreerde uitgave, zijn de publicaties gebundeld, die van en over ds. Blaak verschenen zijn. Preken en brieven zijn bijeengebracht. Zo is een preek opgenomen over 2 Samuel 9:8 "Toen boog hij zich en zeide: Wat is Uw knecht, dat gij omgezien hebt naar een doden hond als ik ben?" We lezen in deze preek op blz. 122: "Daar zat Mefiboseth en hij schoof die twee ongelukkige benen onder de tafel. Wij kunnen vragen: Zou Mefiboseth daar nog last van gehad hebben, van die twee kreupelen voeten? Nee hoor. Weet u waarom niet? Hij zat te dicht bij de koning. Gods volk kan weleens met een vracht over de aarde lopen, waar ze zwijgend mee lopen moeten, maar als God spreekt en zij mogen dicht bij de Heere komen, dan moet ge toch denken, dat ze hun vrachtje kwijt zijn."

Ook zijn alle toespraken opgenomen die gehouden zijn op de dag van zijn begrafenis alsook een aantal reacties op zijn overlijden. Evenals de biografie over ds. Blaak is de samensteller van dit boek dhr. J.M. Vermeulen. De geschriften zijn in de tegenwoordige spelling overgebracht en zo nodig van een toelichting voorzien. De verzamelde geschriften van ds. Blaak werden reeds eerder in 1979 gepubliceerd. Thans is een nieuwe uitgave verschenen uitgebreid met een aantal brieven en andere documenten. Wie kennis wil nemen van de inhoud van het werk van ds. Blaak kan hier uitstekend terecht.

St. Shaare Zedek

Ga mee met de unieke

15-daagse Israël - Jordanië Reis 1999

Reisleider: Ds. G. Bouw (Doornspijk)

D.V. van di. 14 sept. t/m di. 28 sept. 1999

Aanbiedingspreis: f2.695,- p.p. (incl. alle kosten)

Bel voor opgave of een uitgebreide reisfolder naar;
Ds. G. Bouw: tel. 0525-661625 / Dhr. De Ronde 033 - 2862176

Terminale zorg nodig?

Curadomi helpt met thuiszorg vanuit een christelijke levensovertuiging.

Curadomi

Organisatie voor thuiszorg

Zorg met een visie.

Bel tijdens kantooruren (0318) 54 82 65
buiten kantooruren 0900-82 12340 (spoed)

Ruim gelegen

6 en 8 pers. bungalows
(3 s.l.k., wasmachine) en

4/6-pers. stacaravans
2 s.l.k., douche).

Vóór 9 juli en vanaf
20 aug. nog vrij.

Bel voor de folder:

*Bungalowpark
De Verrassing, Oosterend,
tel. 022 - 318391*

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.

- Wij verzorgen begravenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
- Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welk begrafenisonderfonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74
3888 MG Uddel
Tel. 0577 - 401689

BKG

Hebt u kraam- of gezinshulp nodig.
bel ons dan:

0318 - 52 77 99

Voor hulpverlening dag en nacht
bereikbaar

Voor inlichtingen niet bellen tussen 16.00 en
19.00 uur. Laat u wel tijdig inschrijven!